

Alfonsas Gricius, poetas žemininkas

Virginija BALSEVIČIŪTĖ - ŠLEKIENĖ
Vilniaus pedagoginis universitetas

Pagrindiniai žodžiai: *žemininkų karta, parnasizmas, Žemė ir žmogus, Tropikų elegijos, Pažadinti sfinksai.*

Poetų žemininkų karta formavosi prieškario ir Antrojo pasaulinio karo metais. Šiai kartai tada priklausė daug jaunų rašančių žmonių. Vienas iš jų – Alfonsas Gricius, jau išėivijoje išleidęs tris poezijos rinkinius. Straipsnis yra skirtas jo gyvenimui ir kūrybai aptarti. Kadangi apie šį literatą Lietuvoje žinoma mažai, daugelį faktų teko rekonstruoti iš amžininkų prisiminimų, periodikos, bendrojo kultūrinio konteksto.

Biografijos metmenys

Alfonsas Gricius gimė 1924 m. birželio 1 d. Telšių rajone, Paežerės kaime. Turėjo du brolius: vyresnį už save Stasį (gim. 1919 m.) ir jaunesnį Adolfą (gim. 1929 m.). Taigi, visa būsimojo poeto vaikystė ir jaunystė praėjo prie smėlėto Masčio pakrančių, artimoje Telšių miesto kaimynystėje. Greičiausiai, Telšiuose Gricius baigė keturių skyrių pradžios mokyklą ir 1933 m. rudenį įstojo į Telšių Vyskupo Valančiaus vardo gimnazijos pirmą klasę. Gimnazijoje buvo sustiprintas matematikos ir gamtos mokslų dėstymas, bet veikė ir stiprus literatų būrelis, kuriam vadovavo Paulius Jurkus, o jam išvykus studijuoti į Kauną, jį pakeitė Vytautas Mačernis. Galima numanyti, kad, Griciui mokantis Telšių gimnazijoje, dvi šviesios asmenybės galėjo padaryti didelį poveikį. Tai lituanistas mokytojas Feliksas Kudirka (1901–1967) ir tikybos mokytojas, kunigas kapelionas Petras Patlaba (1909–1986).

1940 m. vasarą visą Lietuvą supurtė bolševikų invazija. Rudenį daugelyje gimnazijų mokslo metai prasidėjo niūriai. Greitai visus telšiškius sukrėtė Rinių miško tragedija. Toks buvo Griciaus ankstyvosios jaunystės kontekstas.

1941 m. Gricius baigė Telšių gimnaziją ir įstojo į Vilniaus universitetą, kuriame studijavo lituanistiką. Griciaus studijų draugai – Paulius Drevinis, Regina Mikšytė, Vytautas Mačernis, Adolfas Sprindis, Ipolitas Cieška, Eugenijus Matuzevičius, Angelė Vyšniauskaitė, Kazys Bradūnas, Mamertas Indriliūnas, Bronius Krivickas. Literatų būrelio pirmininku buvo Bradūnas. 1943 m. pavasarį vokiečių valdžiai uždarius universitetą, Gricius grįžo į Žemaitiją, įsijungdamas į jos kultūrinį gyvenimą. Jį daugiausia organizavo Lietuvių Žemaičių Meno ir Mokslo Centras, įsikūręs Telšiuose 1942 m. rudenį.

1944 m. vasara ir ruduo buvo lemtingi. Artėjant frontui, daugelis inteligentų pasitraukė iš Lietuvos, tarp jų – ir Gričius. Nežinomos, niekieno nepaliudytos yra jo pasitraukimo aplinkybės, bet Griciaus pėdsakai Vokietijoje veda į Frankfurtą prie Maino, į stambiausią lietuvių pabėgėlių stovyklą Hanau, buvusią už 17 km nuo Frankfurto. Frankfurtas prie Maino nuo seno buvo vienas didžiausių Vokietijos pramonės ir prekybos centrų. Garsėjo jis ir J. V. Goethe's universitetu, kuriame Gričius studijavo filosofiją ir literatūrą. Neaišku, ar jis baigė studijas šiame universitete. Tikriausiai ne. Universitete pokario metais studijavo nemažas būrys lietuvių, sąlygos buvo nelengvos, dauguma gyveno tik iš stipendijų ar pašalpų. Kultūrinis studentijos gyvenimas buvo gyvas – organizuojami literatūros vakarai, įvairios šventės. Jų programose gana dažnai galima aptikti Griciaus pavardę, dažniausiai pažymima, kad jis dalyvavęs ir skaitęs eilėraščius. Antano Gustaičio dienoraštyje esama autentiškos medžiagos apie to meto lietuvių studentų gyvenimą. Jis įdomiai pasakoja apie kai kurių vokiečių profesorių paskaitas, jų dėstymo lygį. Auditorijos būdavusios perpildytos, nors paskaitos vyko ne itin reguliariai. Įdomus rašytojo liudijimas, kad lietuvių studentų prašymu jau nuo 1946 m. liepos pradžios universitete jiems pradėtas skaityti anglų kalbos kursas (G u s t a i t i s 1990, 712). Kaip prisimena Gustaitis, tuometiniai universiteto profesoriai „begaliniai mažai“ ir net „pasibaisėtina mažai“ žinojo apie Lietuvą (Ibid., 643). Studentams teko atlikti šviečiamąją misiją ir supažindinti juos su lietuvių kultūra. 1943 m. gegužės 3 d. vienoje iš miesto salių studentai drauge su Vysbadeno Lietuvių liaudies teatru vokiečių profesūrai ir studentijai surengė nemokamą koncertą. Prieš jo pradžią buvo perskaityti trys pranešimai apie Lietuvą, o vėliau buvo šokami tautiniai šokiai, dainuojamos liaudies dainos. Koncerto programa buvo iš anksto išspausdinta anglų ir vokiečių kalbomis (Ibid., 681).

1947 m. vasarą Viurcburge pasirodė pirmasis Griciaus eilėraščių rinkinys *Žemė ir žmogus* (55 psl., 2 000 egz.).

Prasidėjo tikroji emigracija – maždaug nuo 1947 m. išeiviai iš pabėgėlių stovyklų ėmė skirstytis, ieškotis šalių, kur galėtų apsigyventi. Pirmiausia emigracija prasidėjo į Angliją, Kanadą ir Australiją. Gričius pasirinko Australiją. Kodėl būtent šį tolimą egzotišką žemyną, neaišku, galbūt lėmė ekonominės priežastys. Australija anksčiau už kitas šalis pradėjo įsileisti emigrantus, jiems siūlė daugiau galimybių. Australijos vyriausybės nutarimu visi atvykėliai buvo pramokomi anglų kalbos, supažindinami su krašto sąlygomis bei vietos papročiais. Šiam tikslui buvo įkurti du stambūs imigraciniai priėmimo ir apmokymo centrai-stovyklos. Abiejose stovyklose visi imigrantai baigdavo vadinamuosius australizacijos kursus, perdavo gydytojų komisiją, gaudavo dovanų (kišenpinigių, rūbų, kitų buities reikmenų) ir išvažiuodavo į Australiją darbo prievolės atlikti. Į turimą išsilavinimą ir pageidavimus būdavo retai atsižvelgiama. Beje, daugelis lietuvių labai nusivylė naująja tėvyne. Į Europą ir Ameriką tiesiog pasipylė laišakai – „Koks tai baisus kraštas, kokie nekultūringi žmonės, kurie nei rimtų knygų neskaito, nei klasikinės muzikos nemėgsta, nei meno šedevrų neturi, kuriems arklys ir futbolas yra viskas“ (A. K. 1950, 4). Pritapti nebuvo lengva. Poetas Juozas Almis Jūragis liudijo: „Atėjome į šį svetimą kraštą ir pamatėme, ir iš karto pajutome, kad mūsų širdys čia neįleis

šaknų, kad mūsų lietuviškos sielos visada čia blaškysis neramios ir ilgesingos“ (J ū r a g i s 1994, 365).

Esama šykščios informacijos, kad Gricius gyveno Adelaidėje, Melburne, Snieguotuose Kalnuose ir Sidnėjuje. Tai patvirtina, sakysim, *Australijos lietuvių metraštis*. Poetas neturėjo artimųjų ir, regis, buvo radęs nelengvą dalią. Dirbo įvairiuose fabrikuose, prie užtvankos statybos. Patraukliausia lietuviams išėviams buvo Adelaidė, pagal dydį – trečiasis žemyno miestas, Pietų Australijos valstijos sostinė. Čia veikė lietuviška savaitgalio mokykla, kurioje vienu metu dirbo minimas poetas. Tai patvirtina laikraštis *Mūsų Pastogė* (1950 ir 1953 m.). Australijos lietuvių periodikoje esama Griciaus gyvenimo ir kūrybos pėdsakų. Pirmuosius keiserius metus jis buvo gan aktyviai įsijungęs į tautiečių kultūrinę veiklą, dalyvavo literatūros vakaruose ir pan. Vėliau, dirbdamas nelengvą fizinį darbą, poetas nuo lietuvių kultūrinio gyvenimo nutolo. Gyvenant Australijoje 1953 m. buvo išleista antroji Griciaus knyga *Tropikų elegijos* (47 psl., 400 egz.). Ypatingas šio žemyno klimatas (gegužės mėnesį baigiasi rudo, o lapkrityje prasideda vasara), egzotiška gamta atsispindėjo jo kūryboje.

Pats poetas savo autobiografijoje rašė, kad į JAV jis atvyko 1959 m. vasario 7 d. ir apsigyveno Los Andžele, Kalifornijos valstijos sostinėje (G r i c i u s 1994, 282). Šį miestą po Antrojo pasaulinio karo buvo ypač pamėgę lietuviai išėviai. Amerikos lietuvių periodikoje esama šykščių žinučių apie Griciaus veiklą: septintajame dešimtmetyje jis dalyvavęs literatūros vakaruose, pagal išgales rėmęs vietos lietuvių kultūrinius ir politinius siekius: aukojo pinigus *Lietuvių dienų* žurnalo leidimui, Lietuvos Išlaisvinimo Tautos Fondui, finansiškai prisidėjo prie Bernardo Brazdžionio poezijos rinktinės išleidimo. 1961 m. buvo išleista trečioji Griciaus knyga *Pažadinti sfinksai* (50 psl., 400 egz.). Vėlesniais dešimtmečiais Griciaus pavardė minima vis rečiau. Yra žinių, kad 1980–1983 m. Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyboje jis ėjo išdininko pareigas (kartu su Ale Rūta). Apie tolesnį poeto gyvenimą žinių nepavyko rasti.

Kūryba

Gricius pradėjo rašyti anksti, dar gimnazijoje. Pirmieji jo eilėraščiai buvo išspausdinti laikraštyje *Žemaičių žemė* 1941 metais. Juose dominavo patriotinė tematika ir oratorinio eilėraščio poetika. Labai stipri neoromantinės poezijos apsupstis, atpažįstami jų įvaizdžiai, jų intonacijos. Dažni gamtos piešiniai: kaimo vasara su naktigonių daina ir gegučių kukavimu, susipynusiu su liūdesiu ir rezignacija. Itin dažnai girdėti B. Brazdžionio ir Jono Kossu-Aleksandriškio poetiniai balsai: „Žinau – kas vakaras taip sopulingai saulė leisis, / Ir niekas negirdės manos raudos...“ (eil. „Tremtinio ilgesys“).

Griciaus poezijos raida patvirtino bendrąsias tuometinės poezijos tendencijas – žemininkų kartos stiprėjimą, jų įsitvirtinimą literatūroje, Antrojo pasaulinio karo metais įvykusių poetinių kartų kaitą. Kaip rašė Henrikas Nagys, „<...> mūsų kartos poetinis debiutas buvo vienas iš tų fenomenų, apie kuriuos sakoma, kad „idėjos sklendo ore“. Naujam žodžiui buvo atėjęs metas“ (N a g y s 1962, 16). 1943–1944 m. rašyti eilėraščiai – slenkstis į būsimąją kūrybą, juose jau matyti

naujos, savitos poetikos pradai. Sakysim, eilėraštyje „Vėlinių varpai“ pasaulis iškyla kaip mirties ir skausmo viešpatija, o paskutiniame Lietuvoje išspausdintame eilėraštyje „Grįžimas“ atsiveria vizijos erdvė (viziją kaip žanrą buvo pamėgę Vytautas Mačernis, Alfonsas Nyka-Niliūnas, retkarčiais – ir Henrikas Nagys). Tame eilėraštyje kalbama apie prarastus ir vėl atrandamus namus – visos poetinės generacijos svarbiausią motyvą:

Todėl aš palikau tave anuomet, rūme,
kalbėdamas, kad tu pagrobei mano buvusios vilties aidus,
kad mirė tavo sienų liūdesy svajonės gimę
ir nepasiekusi manęs saulėtų rytmečių gaida.

(G r i c i u s 1947, 16)

Pirmoji Vokietijoje gyvenant išleista Griciaus lyrikos knyga *Žemė ir žmogus* daugeliu ryšių siejasi su jo kartos kūryba, o ypač – su Mačernio „Vizijomis“. Labai juntamas Oskaro Milašiaus lyrikos poveikis, atpažįstamas jo lyrikos rekvizitas – veidrodis, žvakė, knyga, lapkritis, tušti namai, ruduo, vienatvė, šiaurė, vijoklis... Namų erdvė primena Milašiaus „Simfonijas“. Tai seno dvaro tušti kambariai ir salės, jų šaltis, tuštuma, protėvių medžioklės ragų aidai, jų gyvenimo pėdsakai... Namai pilni mistikos ir iracionalumo. Praeities laikas neguodžia (kaip yra, sakysim, Mačernio „Vizijose“), kalbama apie žudančią galią, kuri naikina ir subjekto dabartį: „<...> jau žiema per pasakišką šių namų ramumą, / Lyg nesulaikomas pelkynų maras srūva pamažu / Ir ima graužt mane ir akmenis koridorių šių amžinų“ (eil. „Visur jau nūn žiema“). Kalbama apie anksčiau gyvenusių kartų gyvenimo tamsą ir beprasmybę. Ypač arti Niliūnas, jo būties erozijos jausmas, jo nykstantys ir naikinami namai, žudanti gamtos ir žemės galia.

Pirmojoje knygoje daug kalbama apie pasaulio šaltį, jis iškyla kaip naktis, kaip skausmas. Prano Naujokaičio žodžiais, šiame rinkinyje „ir žemė, ir žmogus nešasi kažkokią fatališką prakeikimo žymę. Tragizmas yra visuotinis, kosminis. Jis yra reiškiamas plataus masto vaizdais, muzikinio pasaulio aidesiais, miglotais simboliais <...>. Tačiau šitoje mirties ir tamsos poezijoje, pavargusioj nuotaikoj ir resignacijoje, esama lyrinio grožio. Poeto išgyvenamas tragizmas randa tinkamą išraiškos formą ir turi sugestyvumo“ (N a u j o k a i t i s 1948, 6). Rašoma apie pasaulinę naktį, ir tada jau galima atpažinti Nagio poezijos pamokas. Pajutęs pasaulio negailėstingumą ir neradęs šviesos namuose, Griciaus eilėraščių subjektas patiria kraštutines būsenas: ekstazę, agoniją, nirvaną. Jas išgyvena ir žmogus, ir pasaulis. Žodžiu, pirmąją knygą Gricius pakartojo svarbiausias žemininkų temas, motyvus, suteikdamas jiems nemažai individualių prasmų, pasirinkdamas jų mėgstamus žanrus – sonetą, elegiją, simfoniją.

Antrasis Griciaus eilėraščių rinkinys, kaip jau minėta, pasirodė Australijoje. Jis atvėrė iš tiesų neįprastą lietuvių lyrikoje pasaulį – egzotišką ir spalvingą – šiltos pietų jūros, negrų daina luotuose, gitarų skambesys, „Karališkųjų palmių suglaustos alėjos...“, tropikų karštis ir alsu tylu... Bet rudeniškus šiaurės peizažus pakeitus egzotiškais vaizdais, nepakitusios lieka emocinės tonacijos: kančia ir skausmas, dažna mirties tema. Įspūdingas yra eilėraštis „Šventovės“. Būtent jos, šventovės, „senų ir milžiniškų miestų širdyse“ slepia skausmą, neviltį, ašaras, kurias per dau-

gelį metų į jas yra sunešę maldininkai. Pasaulis, jo miestai ir šventovės neišvengiamai artėja į mirtį:

 Todėl tad jūsų bokštai, kildami į dangų,
 Su širdimis randuotomis varpų jaudrių
 Iš sielvarto beprotiškais akordais spengia
 Agoniją naktinę valkatų kurčių
 Ir kančią – visą kančią miestų,
 Kurie, per žemę išsitiesę,
 Į mirtį slenka pamažu.

(G r i c i u s 1953, 25)

Australijos gamta rūsti ir graži, bet svetima ir priešiška žmogui. Pasaulio atšiaurumas, naikinančių jėgų siautėjimas primena pirmąjį rinkinį. Monotoniški Australijos peizažai atrodo esantys tarsi anapus laiko. Panašiai apie Australijos gamtą yra rašęs Pulgis Andriušis, likimo taip pat nublokštas į tą žemyną: „Belaikybės išpūdis, kuris nieko bendra neturi su mūsų lietuviško gamtovaizdžio lyrinio jaukumu...“ (A n d r i u š i s 1962, 6).

Reikia pasakyti, kad nei pirmoji, nei antroji Griciaus knygos kritikų nebuvo itin palankiai sutiktos. Sakysim, apie antrąjį rinkinį Kazys Bradūnas rašė, kad ši knyga grynai peizažinė, o „tame peizaže nebejaučiame kūrybinių pastangų laimėjimo, nebėra to natūralaus, tiesioginio gyvo jausmo“ (I n k r a t a 1955, 25).

Geriausiai kritikų buvo įvertinta trečioji Griciaus knyga *Pažadinti sfinksai*, išleista jau Amerikoje. Sakysim, Pranas Naujokaitis pripažino, kad „A. Griciaus estetizmas ir simbolizmas yra naujas ir originalus mūsų poezijoje“ (N a u j o k a i t i s 1976, 266). Antanas Vaičiulaitis, ieškodamas atitikmenų pasaulinėje poezijoje, Griciaus lyriką susiejo su parnasizmo srove, kuri buvo populiari Prancūzijoje XIX a. septintajame dešimtmetyje. Gricių su jais suartina egzotiškų temų pamėgimas, dėmesys senoms, mirusioms civilizacijoms (o tai pastebima *Tropikų elegijoje*), gamtos tuštumo ir priešiško jausmas. Rašiusieji apie Gricių jo kūrybos ypatybes bandė aiškinti per sąsajas su tapyba – pirmiausia su Salvadoru Dali, dar su Pauliu Clée, Jeanu Miro. Į platesnį lyrikos kontekstą jį įrašė Antanas Vaičiulaitis: „Jeigu Alfonsą Gricių reiktų skirti prie kurios literatūrinės mokyklos, jį tektų pastatyti pusiaukelėje tarp parnasininkų ir simbolistų. Pirmiesiems jis būtų artimas savo palinkimu į gamtą, savo poezijos objektyviais polinkiais, vidudienio egzotika, o antriesiems – savo ilgesingomis nuotaikomis, bėgimu į muzikos pasaulį ir kai kuriomis netgi tradicinėmis mūsų simbolistų frazėmis“ (V a i č i u l a i t i s 1992, 413). Nors trečioji knyga buvo įvertinta palankiai, tačiau negalima nepastebėti jos trūkumų. Labiausiai *Pažadintiems sfinksams* kenkia semantinių centrų nebuvimas. Pirmuosiuose dviejuose jais buvo tapę tėviškės namai ar Australijos peizažai. Trečiojoje knygoje eilėraščiai tiesiog perkrauti vaizdais, trūksta giluminių jungčių. Poetinė sąmonė atrodo paklydusi svetimų pasaulių išpūdžiuose ir leidžiasi jų klaidinama. Sapno motyvas kiek paaiškina tą iracionalų, bet spalvomis žėrintį pasaulį. Daug egzotiškų personažų (minimos nimfos, elfai, furijos), maišomi gyvosios ir negyvosios gamtos įvaizdžiai. Labai daug muzikinių asociacijų, taip pat neįprastų ir egzotiškų – arfų ošimas, užburtų smuikų melodijos, fantastiška pavasario daina,

nimfų chorai, klajoklių vėjų rauda... Belaikis ir be konkrečios erdvės pasaulis kiek primena Henriko Radausko poeziją – savo šaltu grožiu ir priešišku žmogui. Šioje knygoje esama kūrybinio išsekimo žymių. Tai iš esmės hermetiškas, į gylį neinantis poetinis pasaulis. Periodikoje pavyko rasti tik keletą po trečiosios knygos pasirodymo publikuotų Griciaus eilėraščių. Jie nieko naujo neatveria.

Negausi Griciaus kūryba patyrė nemažą raidą. Pradėjęs publicistiniais, oratoriniais eilėraščiais, jis pirmąją knygą pritaupo prie žemininkų kartos. Ją primena ir keli antrosios knygos eilėraščiai. Tolesnė jo kūryba paliudijo to prasmų lauko silpimą išėivijos poezijoje. Panašiai nuo savo kūrybos pradžios tolo ir kiti tos kartos poetai (H. Nagys, A. Nyka-Niliūnas). Vėliau Gricius atvėrė neįprastą lietuvių lyrikoje tolimų kraštų pasaulį – tapybišką, ryškų, estetizuotą. Griciaus kūryba turi išskirtinumo, yra atpažįstama lietuvių lyrikos kontekste.

Literatūra ir šaltiniai

- A. K. 1950 – A. K. „Nespjauk į vandenį“, *Australijos Lietuvis*, 1950, vasario 6.
- A n d r i u š i s 1962 – Pulgis Andriušis, „Dievo Paukšteliai suka lizdus“, *Blezingėlės prie Torrenso: Lietuvių įsikūrimas Pietų Australijoje*, Michigan: Bachunas, 5–16.
- I n k r a t a 1955 – Bronius Inkrata / Bradūnas K. /, „Tropikų žiedai mūsų poezijoje“, *Literatūros lankai*, 5, 24–25.
- G r i c i u s 1994 – Alfonsas Gricius, „Autobiografija“, *Egzodo rašytojai: Autobiografijos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
- G r i c i u s 1947 – Alfonsas Gricius, *Žemė ir žmogus*, Wurzburg: Žalgiris.
- G r i c i u s 1953 – Alfonsas Gricius, *Tropikų elegijos*, Adelaide: Australijos Lietuvis.
- G r i c i u s 1961 – Alfonsas Gricius, *Pažadinti sfinksai*, Los Angeles: Lietuvių Dienos.
- G u s t a i t i s 1990 – Antanas Gustaitis, *Karas braukia kruviną ašarą: Antrojo pasaulinio karo dienraštis*, Chicago: Devenių Kultūrinio Fondo leidinys Nr. 10.
- J ū r a g i s 1994 – Almis Juozas Jūragis, „Kad neužgestų Lietuvos gyvybė“, *Poezijos kryžkelės: Dialogai apie dvi poezijos šakas Lietuvoje ir išėivijoje* (parengė Ričardas Pakalniškis), Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
- N a g y s 1962 – Henrikas Nagys, „Vytauto Mačernio literatūrinis palikimas“, *Metmenys*, 5, 7–18.
- N a u j o k a i t i s 1948 – Pranas Naujokaitis, „Tamsos ir mirties poezija“, *Lietuvių žodis*, 1948, vasario 5.
- N a u j o k a i t i s 1976 – Pranas Naujokaitis, *Lietuvių literatūros istorija*, t. 4, Čikaga: JAV LB Kultūros Fondas.
- V a i č i u l a i t i s 1992 – Antanas Vaičiulaitis, „Alfonsas Gricius. Pažadinti sfinksai“, *Knygos ir žmonės*, Vilnius: Vaga.

Virginija Balsevičiūtė-Šlekienė

Alfonsas Gricius, poetas žemininkas

S a n t r a u k a

Pagrindiniai žodžiai: *žemininkų karta, parnasizmas, Žemė ir žmogus, Tropikų elegijos, Pažadinti sfinksai.*

Straipsnis skirtas Alfonso Griciaus gyvenimui ir kūrybai aptarti. Kadangi apie šį autorių labai mažai žinoma, jo biografija atkuriama pasitelkus archyvinę medžiagą, lietuvių išėivių periodiką, amžininkų prisiminimus bei dienoraščius. Kartu rašoma ir apie pirmuosius egzodo rašytojų gyvenimo dešimtmečius Vokietijoje, Australijoje ir JAV.

Straipsnyje analizuojama Griciaus poezija (rinkiniai „Žemė ir žmogus“, „Tropikų elegijos“, „Pažadinti sfinksai“), aptariamas meninio pasaulio savitumas, poetikos ypatybės ir raida, ryšiai su žemininkų kartos atstovais, pastebimi kūrybinio kelio pradžioje. Tai patvirtina ir pirmoji Griciaus knyga „Žemė ir žmogus“, išleista jam gyvenant Vokietijoje. Konstatuojama, kad palyginti negausi Griciaus kūryba patyrė nemažą raidą. Nutolęs nuo savosios kartos, antroje ir trečioje knygose jis atvėrė neįprastą lietuvių lyrikoje tolimų kraštų pasaulį – tapybišką, ryškų, estetizuotą. Griciaus poetinis pasaulis kiek primena Henriko Radausko lyriką savo šaltu grožiu ir priešišku žmogui.

Virginija Balsevičiūtė-Šlekienė

Alfonsas Gricius, a Poet “žemininkas”

S u m m a r y

Keywords: *“žemininkai” generation, emigrant poetry, Parnassianism, The Earth and Man, Tropical Elegies, Woken Sphinxes.*

The article deals with Alfonsas Gricius' (b. 1924) life and works. As there is little information about him, his biography is being restored on the background of archives data, the reminiscences of his contemporaries, Lithuanian emigrant periodicals issued in Germany, Australia and the U.S.A. The article presents facts about the first decades of Lithuanian writers' life in exile, their organizations, cultural activities and press. A. Gricius' poetry (collections “The Earth and Man”, “Tropical Elegies”, “Woken Sphinxes”), its development, specificity of his poetics, its link with the “žemininkai” generation, characteristic of his early poetry, are analysed in the article. It is stated, that creative works of Gricius, which are not abundant in their number, experienced fast evolution. Having estranged from his own generation, he revealed the pictorial, vivid, aestetised world, which was rather unusual to Lithuanian lyrics. Gricius' poetical world somewhat reminds Henrikas Radauskas' lyrics, marked by cold beauty and hostility to people.

Virginija B A L S E V I Č I Ū T Ė - Š L E K I E N Ė

Lietuvių literatūros katedra

Vilniaus pedagoginis universitetas

T. Ševčenkos g. 31

LT-03111 Vilnius

[balseviciute.v@gmail.com]